

דרום אמריקה - סיפור מסע XII

הגלפגוס!!!

סיפור זה סוגר סדרה של תריסר סיפורי מסע המתארים את טיולנו בדרום אמריקה. אנו החלטנו, למרות חסרון כיס מסוים, לסיים טיול מיוחד זה בגדול: ביקור באיי הגלפגוס. בעוד שעות אחדות אנו עומדים לצאת לשיט בן שישה ימים בין האיים וכרגע הזמנתי במסעדה את הארוחה האחרונה אותה אקיא ברגע שאעלה על ספון הספינה. כבר כעת ברור שהסיפור יהיה מאד יקר (עד עתה כבר נזלו מכיסנו מבלי שנרגיש \$520 ואנו נוציא לפחות עוד \$150 וכל זה בשביל שישה ימי שייט!), פנטסטי, אדיר ומלווה בהמון הקאות ובחילות. אך ראשון ראשון ואחרון אחרון.

ביומיים האחרונים בלה-פאס ערכתי מסעי קניות אחרונים וחרגתי בהרבה ממה שהקצבתי לעצמי. המוצ'ילה כולה מלאה במתנות ובדברים בהם אין לי צורך לגעת עד הארץ והיא עומדת להתפוצץ - כל הבגדים, הלבנים ושאר הדברים בהם אשתמש מפה ועד הארץ דחופים בכיסים החיצוניים וברוח שבין המוצ'ילה ובין השק העוטף אותה ומגן עליה מפני לכלוך וגנבים. למרות זאת מסע הקניות שלי מחוויר ליד זה של הבנות שקנו צ'מדנים נוספים והמשקל שהן נושאות כרגע מפחיד ממש. אני לפחות גיוונתי את פעילותי הקניינית גם במכירות - הסתובבתי ברחבי השוק ההומה וניסיתי למכור פריטים מיותרים שהעיקו עלי ורציתי לזרוק אותם: פיג'מה מרופטת, סדין בלוי ומזרון כבד. לא היה קל אך לאחר שנדנדתי להרבה וכולים הצלחתי להיפטר מהכבודה ואף להרוויח סכום נכבד של \$7 (ואל תקלו ראש בכך)!

ביום האחרון הספקתי לשלוח את סיפור המסע הקודם שבעמל רב סיימתי אותו וגם להיקלע להפגנת ענק אלימה ביותר בשדרה הראשית שדוכאה ע"י עשרות רבות של שוטרים שירו רימוני גז מדמיע בכמויות. בכיתי הרבה כמו כל שאר האנשים במקום ואני חייב לציין שזה היה אף קצת מפחיד. לפנות ערב הלכנו לאכול אצל הזאב ושם נפרדנו מהמון חבר'ה וגם מאלי, בעל המסעדה. נפרדנו גם פרידה נרגשת מעובדי המלון (ולסניורה, פקידת הקבלה, הבאנו גלויה מירושלים שריגשה אותה עד דמעות) ונסענו לנמל התעופה. בדרך לנמל התעופה, בטפסנו מעלה בכביש הספירלי המטפס ממרכז העמק למעלה לאלטיפלנו ("המישור הגבוה", הרמה המישורית שמעל ללה-פאס שם בנוי נמל התעופה) נפרדה מאתנו לה-פאס במראה הלילי הכי מרהיב שהיא יכולה לעשות: הירח המלא זרח מעל האיליימאני והאיר את העיר שנצצה בעמק הרחב. עזבנו את העיר המיוחדת בה בילינו הכי הרבה זמן בכל דרום אמריקה. לפני נמל התעופה ראינו נוכחות משטרתית כבדה מאד - שוטר כל כמה מטרים עם נשק, לאורך מאות מטרים - ופתאום עברה על פנינו שיירה רועשת של אופנועים כבדים ומכוניות פאר. היה זה הנשיא שחזר מביקור בארה"ב, כך הסביר לנו נהג המוניתי. שוב אנו נתקלים בנשיא דרום אמריקאי, כאשר עבורי זו הפעם השניה ב"סמוך" לנשיא בוליביה. אבל בשל כך לא יכלנו לעצור מול פתח בית הנתיבות ונאלצנו להסחב עם המשא הכבד הרבה מטרים.

בתוך הטרמינל פגשנו עוד ישראלים רבים שהיו על אותה טיסה. בחשש רב נגשנו עם המוצ'ילות המפוצצות ושקלנו אותן במשקל שהיה בצד וגילינו למרבה התדהמה שמצבנו טוב: מיכל עברה רק במעט את ה-30 ק"ג ואילו המוצ'ילות שלי ושל חיים שקלו 18.5 ו-20.5 ק"ג בלבד! כך היינו מסודרים לכל הטיסות עד ניו-יורק ולא היה צורך להעביר עוד דברים לתיק היד. הפקדת הציוד, תשלום \$12 מס נמל, המתנה קצרה ואנו על המטוס. שם הודיעה לנו הדיילת החביבה ש"אין חשיבות למקומות המסומנים בכרטיסים, תשבו איפה שתמצאו". כן, שכחתי לציין שהחברה היתה אירו-פרו (העיסקה של אקוטוריאנה כללה טיסה ראשונה של החברה הפרואנית). זה כלום - כשבקשתי תוספת לכוסית המיץ שקבלתי ענתה הדיילת בצורה נחרצת ש"אין!". וכשהתחילו לעשן מסביבנו וכל נסיונותינו להפסיק את העישון עלו בתוהו, הסבירה לנו הדיילת ש"אין מה לעשות כי המקומות התבלגנו". כשהתעקשנו ואמרנו שנשאלנו במפורש היכן אנו רוצים לשבת ואמרנו שאנו רוצים לשבת באזור הלא מעשנים, איבדה הדיילת את סבלנותה ואמרה שידיה כבולות ושנתלונן בפני המפקח הראשי. מזהים, לא? לפחות הטיסה עברה מהר, רק שעה וארבעים, והרבה לפני שחשבנו שאנו קרובים ללימה (משום מה חשבנו שהטיסה תמשך 3 שעות) ראינו כבר את אורות הכרך הענק.

אחרי הנחיתה התחיל הברדק. לאיפה ללכת, היכן לעמוד? היה שם תור ענק של נוסעים בטרנזיט. אחרי כמה דקות ראינו דיילת קרקע שנראתה סמכותית ולכן שאלנו אותה היכן עלינו לעמוד. היא אמרה שנבוא אחריה. יותר מעשרים חבר'ה השתרכו אחריה ועברו בדלת האחורית לעבר אולם איסוף המזוודות. הכל נעשה באופן מאד מאולתר למרות שכל שבוע יש בדיוק כזאת טיסה וניתן היה לצפות שהדברים יהיו הרבה יותר מסודרים. באולם היה דוחק איום אך מהר מאד הגיעו כל המוצ'ילות ואנו כבר עמדנו בפני השאלה הבאה: לאיפה עכשיו? טיסת ההמשך היתה רק ב-07:15 בבוקר והשעה היתה 23:30. לאחר המון מבוכה ושאלות הגענו לאולם המתנה שם התמקמה החבורה הגדולה ולאט נרדמנו. ב-05:00 באה דיילת יפה של אקוטוריאנה ואספה את הדרכונים והכרטיסים שלנו. את הזמן עד הטיסה בילינו במסעדה שם אכלנו על

חשבון חברת התעופה. באחור קל של 10 דקות המריא המטוס לעבר גוואיאקיל, אקוואדור. שוב אכלנו, הפעם ארוחת בוקר לא רעה. משנחתנו בגוואיאקיל נותרו לנו רק שעה ועשרים לטיסת ההמשך לאיי הגלפגוס. בקורת הדרכונים ואיסוף הציוד עברו מהר ואנו רצנו לטרמינל הסמוך של Tame, החברה הצבאית, במהירות. אך לא היה טעם להלחץ מכיוון שהטיסה התאחרה בשעה. גם המשקל לא פעל ולכן מיכל יכלה להעביר כמעט הכל לבטן המטוס בלי בעיות. בינתיים התקלפנו מבגדינו והזענו כהוגן, שהרי היינו קרובים מאד לקו המשווה. אגב, בשלב זה היינו שישה: היה איתנו זוג מבוגר במקצת - מומו ואסנת.

הטיסה לאיים היתה ממש בסדר והיה אוכל סביר ודברו אנגלית ואף המטוס היה בואינג 727 מכובד, וכל זאת בטיסה צבאית. כעבור שעתיים ראינו משמאלנו את האי המרכזי הגדול "סנטה רקוז" ואת האי הקטן הסמוך לו מצפון, בלטה, שם מצוי נמל התעופה. כבר מלמעלה ראינו את צבע האדמה האדום של האי, הקקטוסים המוזרים שכמותם מעולם לא ראינו, המצוקים התלולים ואף כמה חיות שנראו ככלבי ים. כשנחתנו קבלו את פנינו עשרות אנשים שכבר חיכו המון זמן למטוס כדי לחזור ליבשת. פה גם החל הנאחס והעושק. \$40 דמי כניסה לאיים (שמוכרזים כפארק לאומי) כאשר תושבי אקוואדור משלמים רק 600 סוקרה (שווה ערך ל-70 סנט! פי ששים פחות!!!). החל לרדת גשם, הציוד התעכב וחיכינו לו כמעט שעה. הנסיעה לצד הדרומי המרוחק של האי סנטה קרוס לקחה שעתיים וכללה אוטובוס, סירה, ועוד אוטובוס, כאשר היה עלינו לשלם לכל חלק של הנסיעה בנפרד סכום לא מבוטל. הנסיעה היתה מתישה ואנו היינו לאחר שלוש טיסות ובלי הרבה שינה. הזדחלנו שפופים תחת מעמסת המוצ'ילות והתיקים לעבר מלון גלוריה שהתגלה כמלון מאד עלוב המנוהל על ידי איש קטן וחביב. האיש, בוליבר, שמח מאד לראותנו והחל לתרגל במהירות את העברית שלו. שם גם מצוי ספר המטיילים המאד מיושן. גילינו שחברינו עידית ורוני, איתם היינו בקרבבל בסלוודור באותה דירה (זוג המהנדסים מכרמיאל), מצויים באיים. בעל המלון אמר שהם אמורים לחזור למחרת מהשייט שלקחו. שמחנו מאד כיוון שהם חבר'ה מעולים והאינפורמציה שתורמו לנו על בוליביה ופרו היתה מאד מועילה, כך שתכננו לתחקר אותם גם על הגלפגוס.

בינתיים יצאנו לשוטט בעיירה השלווה. כשהגענו לככר ליד המרינה ראינו פתאום חבורה מוכרת העולה מן הים. היתה זו קבוצה שחזרה משייט בן 7 ימים וביניהם היו כמה חבר'ה שהכרנו. הם היו על הספינה הכי גדולה במרינה, המיועדת ל-12 איש (רוב האחרות הן לשמונה אנשים בלבד) וקילסו והיללו את אנשי הצוות, את הספינה ואת חויית הטיול באיים. הספינה, הקרויה "קורמורן", על שם אחד מעופות הגלפגוס, ושכבר שמענו עליה המלצות רבות קודם לכן הפכה למועמדת רצינית עבורנו. הבעיה היתה שהיא ספינה גדולה כך שהיינו צריכים לחפש עוד שותפים אם היה ברצוננו לשכור אותה.

שכירת ספינה היא עסק די מסובך שיש לעשותו בזהירות רבה. לנו היתה רשימת ספינות מומלצות אבל רובן היו בשייט באותו זמן כך שהמבחר הצטמצם רק לאלו שהיו זמינות. מחיר ספינה ליום לאיש אחד הוא עצום (\$50-\$45) כך שהיה עלינו לתכנן מסלול סיור יעיל ומקיף שלא יימרח על פני ימים רבים. כמו כן יש להתוודע עם בעל הסירה חוזה מפורט כדי למנוע ויכוחים בלב ים. ספר המטיילים היה מלא בסיפורים לא נעימים על חוזים שהופרו או על בעלי ספינות שחתמו שני חוזים במקביל ובהסברים לגבי הפעולות שיש לנקוט בהן. אני מודה שבשלב זה די נשבר לי ואמרתי לעצמי בשביל מה כל כאב הראש הזה. למשל - שכפול חוזה בארבעה עותקים והשאתם בלשכת התיירות, בקפיטניה של המרינה, אצל הקפטן ואצלנו! טוב שאין צורך להחתים שופט מחוזי!

התחלנו לרחרח במרינה ופנו אלינו שני בעלי ספינות. אחת מהספינות היתה לשישה אנשים בדיוק ומחירה היה זול להפליא \$35- (לאיש ליום - מה שפסל אותה מיד. בילוי חמישה עד שבעה ימים על דוגית קטנה שאיננה שייכת לאיגוד הספינות (ומכאן מחירה הזול) פשוט לא בא בחשבון. הספינה השנייה נראתה כבר יותר רצינית ועליה גם עלינו לבחון אותה מבפנים. היא כבר עשתה רושם טוב אך כשחזרנו למלון קראנו בספר המטיילים אינפורמציה מפלילה אודותיה שהוריד אותה תוך שניות מהפרק: רעשנית מדי, מתנדנדת ואיטית. לי הספיקו 5 הדקות שהיינו על הספינה לחטוף בחילה נוראה. זה, בתוספת לנסיון המר שהיה לי בשייט לסלוודור שם הקאתי, דיכא אותי לחלוטין. קנינו כדורים נגד מחלת ים בלה-פאס אבל החלטת לקנות כדורים אחרים גם כאן.

למחרת, ביום ראשון, חזרו עידית ורוני מהשייט שלהם שהיה אף הוא בן שבעה ימים. הספינה שהם לקחו היתה ספינה מעולה ועמוסת המלצות - "איידה מריה" שמה - והיא היתה רק לשמונה אנשים, מה שהיה עדיף עבורנו. לאחר התרגשות המפגש המפתיע (הם היו הצד המופתע) קבלנו הסבר מפורט מהם על המסלול שהם עשו והם ספרו לנו שאנשי הצוות עמדו בכל פרט בחוזה, היו מעולים והספינה נוחה, יציבה ומהירה יותר מכל האחרות. אנו כבר התלהבנו מאד אך הם הציעו לנו לשמוע שוב את דברי הקבוצה הישראלית האחרת שהיתה על ה"קורמורן". הלכנו לדבר שוב עם הקבוצה השנייה אבל בתחושה שה"איידה מריה" תהיה הספינה שלנו.

הבעיה הבאה היתה החלטה על המסלול אותו רצינו לעשות. 6 ימים היו מספיקים בהחלט כיון ש-7 ימים זה כבר הרבה זמן על הים והרבה כסף ואילו 5 ימים זה מעט מדי זמן. אך במסלול 6 הימים שבנינו לפי ספר המטיילים והמלצות הספרים שבידינו לא היה כלול אי מרוחק בשם "חנבסה" שמצריך 9-8 שעות הפלגה אליו ופרק זמן דומה חזרה. 2 הקבוצות ספרו שהאי הוא must. אך איך אפשר לדחוף אותו למסגרת של 6 ימים? גליה - בחורה קטנה ונמרצת מקבוצת הקורמורן (אף היא ממושב עשרת) הציעה שנוי קל למסלול שלנו הכולל אי מרוחק זה ומוותר על מקום אחר, קרוב יותר, שלפי כל דעות הנוכחים שהיו שם היה תיר למדי. אך הם הזהירו אותנו שבעלי הספינה יתנגדו למסלול הכולל שני איים מרוחקים (חנבסה והשני הוא אספניולה, אי שאליו תכננו להגיע בכל מקרה) ונמשך פחות מ-7 ימים. פשוט, במסלול זה על הספינה לישוט בים ב-3 מהלילות כדי להספיק הכל.

הלכנו לדבר עם בעלי האיידה מריה. ישבנו בסלון ביתם ואני התחלתי לתאר את המסלול לאב, בעל הספינה, ולבנו, הקפטן. הסברתי לאט לאט והתפללתי שהם לא יראו סימני התנגדות. למעט שינוי קל ומאד לא משמעותי שהם בקשו להכניס למסלול - הם קבלו אותו! כשהם שמעו שאני מכניס את חנבסה הם הופתעו טיפה והחליפו מבטים מחוייכים אבל התרצו והסכימו. היינו מאד מופתעים ולכן, ליתר בטחון, חזרתי שוב על כל המסלול. התקבל! עוד באותו ערב חתמנו על החוזה שפירט היטב את המסלול ושלמנו חצי מהסכום. עידית, שהיתה אתנו, אמרה שאין צורך בשום עותקים ושהחוזה יישמר אצלנו. סכמנו גם שאם למחרת נמצא שותף שביעי, אז המחיר לאחד יירד מ-\$50 ליום ל-\$45. מבסוטים להצנו ידיים והלכנו לאכול.

למחרת הגיע ארנון, מכר ותיק עוד מדרום צ'ילה. עדכנו אותו במהירות והוא הצטרף. אנו חסכנו לו את כל הבלגן שהיה לנו, ואילו הוא חסך \$30 לכל אחד מאתנו. בשעות הבוקר התפנינו לבקר במרכז המחקר על שם דרווין כדי להחכים מעט לפני שנצא לדרך. יש שם מוזיאון קטן ובו הסברים על היווצרות האיים, מקומם המיוחד באוקיינוס וצורות החיים שהתפתחו בו. יש שם בנוסף חוות גידול צבים - אותם צבי ענק מפורסמים שהעניקו לאיים את שמם. אחר כך ישבנו במלון וקראנו בספר המטיילים הישראליים: אחד המטיילים הישראליים עשה עבודה נפלאה ותרגם חומר רב ומקיף לעברית וכך יכולנו לקרוא על הכל בפרוטרוט (לפעמים אפילו בפרוט רב מדי ומקצועי מדי). לפני שנה ביקר כאן הזואולוג ד"ר אברהם ארבל ושייט בין האיים באותה ספינה שאנו לקחנו. הוא עבר על ספר המטיילים והוסיף הערות או תיקן שגיאות בתרגום כך שהחומר שקראנו עבר הגהה של מומחה. אחר כך הוא פרסם כתבה מקיפה בחוברת "מסע אחר" שארנון קבל מהארץ והיא נמצאת אתנו כאן על הספינה. זה כל כך כיף לקרוא על מקום מרוחק, מפורסם, מבודד בלב האוקיינוס - מקום שתמיד חולמים להגיע אליו, ביחוד כשצופים בתכניות טבע כמו אלו של דיוויד אטנבורו - כאשר נמצאים ממש באותו מקום!

אחר הצהריים קנינו מים, מיצים וצ'ופרים לדרך הארוכה ואח"כ התישבנו במסעדה לאכול את הסעודה האחרונה על קרקע יציבה. לקחנו גם כדורים נגד בחילות בתקווה שזה יעזור אבל אני סמכתי הרבה יותר על מדבקות שקבלנו מגליה. אלו מדבקות ששמים מאחורי האוזן המכילות חומר בשם סקופודרם המוחזר ישירות לאזור שיווי המשקל. 3 ישראלים נתנו חוות דעת מעולה על יעילותן וגם מומו שהיה בחיל הים אמר שזה דבר מעולה. החלטתי לשים את המדבקה לאחר הלילה הראשון. מרחנו את הזמן עד 23:00 ואז הגענו למזח משם נלקחנו לספינה. הספינה היא יכטה לבנה וסמפטית ובה 4 חדרי שינה (בכל אחד יש מיטת קומתיים), חדר אוכל, מרפסת חיצונית, מטבח, שני חדרי שרותים וגשר הפיקוד ובו מקום ל-4 אנשי הצוות: לואיס, הקפטן, בנו של בעל הספינה; פרנסיסקו - בחור חביב וצנוע שהיה העוזר; קרלוס - גבר כושי שירי ומזוקן שהיה השף והוציא מעדנים מתחת לידי; וויליאם - המדריך בעל שיני הזהב שלא סגר אף פעם את הפה, אבל ידע אנגלית, הכיר היטב את נושא בעלי החיים והצמחיה באיים ומאד השתדל עבורנו, אפילו בתכנון פוזות לצילום החיות. הוא דבר אתנו על הסיפון על מה ש"הולך להתבצע" אבל אנו כבר מתנו לעבור למצב אופקי ולאחר כמה רמיזות עבות כפיל הוא הבין ושחרר אותנו.

המסלול שעשינו היה כפי שאתאר עתה. בפרוספקט המצורף יש במרכז מפה של האיים שתוכלו להסתכל בה. האי המרכזי הוא סנטה קרוס (Isla Santa Cruz) - שם גרנו. מצפון לו נמצא האי בלטרה (Baltra), שם מצוי נמל התעופה וממנו מובילה דרך עפר המסומנת בקו מרוסק עד למפרץ שבדרום האי סנטה קרוס - מפרץ הקרוי פורטו איורה. משם יצאנו לדרךנו. בלילה הראשון (שבין יום שני ליום שלישי) הפלגנו דרום מזרחה כ-7 שעות לאי אספניולה (Isla Espanola). ההפלגה היתה בים קשה וסוער ואני שכבתי על הגב והתפללתי שהאוכל יסאר בבטן. אך היה קשה להרדם בשל הרעש מהמנוע ובשל הטלטולים החזקים וכעבור שעותיים התכווצה קיבתי הרגישה ורוקנה עצמה לתוך האסלה, דרך הפה כמובן. לפחות לאחר מכן הוקל לי והזמן עד הבוקר עבר בנמנום קל. בבוקר השווינו רשמים וחוז' מטלי שישנה כפגר ואף היה קשה להעיר אותה, ואסנת, כל השאר דווחו על לילה קשה. אבל השמש זרחה, המנוע נדם והיינו 200 מ' מחוף האי שהיה זרוע אריות ים כך שההרגשה היתה מרוממת. ויליאם החל לערוך את השולחן לפי כל כללי הטכס: מפה, סט חרסינה יפה, מפיות, כלי הגשה נאים וארוחה משובחת. בכלל, הטבח השתקן שלנו השקיע מאד בגיוון התפריט, בצורת ההגשה ובטיב

המזון. בארוחות הבוקר נהנינו תמיד מלחם חם שיצא מהתנור, מביצים שהוגשו בצורה אחרת בכל יום ומפירות קלופים וחתוכים כקינוח; ארוחות הצהריים והערב היו בשריות שתייה ואפילו העוף היה טעים להפליא כיוון שקרלוס הכין אותן ברוטב מיוחד ומעניין. היו לו בכלל רגעי התעלות כמו אותו יום בו קיבלנו בננות מטוגנות בדבש ובקינמון - מעדן מופלא ומרומם נפש - מה גם שחיים וארנון לא רצו לאכול ממנו כך שנשאר יותר לכל השאר... בקיצור - הפינוק היה מושלם (אפילו המיטות הוצעו עבורנו כל יום) מה שתרם לאוירת הסטלבט והנופש. כאילו שלמנו לפחות \$45 ליום...

לפני שנתחיל בתיאור טיולנו באיים אני רוצה להסביר קצת על האיים ועל ביקורו של דרווין פה: האיים הללו שפזורים סביב לקו המשווה נוצרו לפני 3-5 מיליון שנה (כך שהם מאד צעירים) בעקבות פעילות געשית. הם פסגות של רכס געשי תת-ימי אדיר שפסגותיו מתרוממות מעומק של יותר מ-3000 מ' מתחת לפני הים. עד היום יש התפרצויות רבות ורק בעשור האחרון היו ארבע. האקלים המיוחד באיים מושפע על ידי שני זרמים הנפגשים שם: זרם הומבולדט הקר המגיע מחופי דרום צ'ילה וזרם "הילד" - El Nino - החם המגיע מחופי פנמה. האקלים מאד לא יציב וכאשר זרם הניגון מתחזק יש גשמים טרופיים רבים ושטפונות. אי יציבות זו מעמידה את בעלי החיים והצמחים במאבקי הישרדות קשים. בעלי החיים והצמחים הגיעו לכאן אם בצורה אקטיבית (תעופה או שייט) או בצורה פסיבית (באמצעות זרמי אויר וים או בתוך חיות אחרות: למשל, צמחים וחרקים שהגיעו בבוץ שנתפס ברגלי עופות שעפו לכאן). הם נפוצו באיים ובכל אי הם התפתחו בצורה שונה. זה מה שסקרן את דרווין שבילה כאן 37 ימים ב-1835: למשל - צבי הענק מקורם באותו אב קדום אך בכל אי יש להם צורה שונה במקצת; או פרושי דרווין (ציפורים קטנות הדומות לדרור) שדרוין זיהה 13 סוגים שונים מהם ב-13 איים שונים. הציפורים היו שונות בגודלן ובצורת מקורן בהתאם לשוני במקומות המחיה שלהן ובתזונתן. מכאן בא לו הרעיון אותן פרסם בספרו המהפכני "מוצא המינים" ב-1859: מבין המוני הצאצאים של בעל חיים או צמח זה או אחר יישרדו הצאצאים הכי מותאמים לתנאי סביבתם והם יעמידו את הצאצאים בדור הבא, שגם מהם ישרדו הפרטים הכי כשירים וכך ילך האורגניזם וישתכלל במהלך השנים בהתאם לדרישות שמציבה הסביבה. זהו רעיון הברירה הטבעית - רעיון האבולוציה - שכמובן עורר את זעמם של החוגים הדתיים. כאמור, באיים אלה המהווים סביבה מבודדת שבה מבחן הקיום קשה במיוחד, בלטה מאד התיאוריה של דרווין. כמו כן, האפשרות לבחון בעלי חיים כמו הפרושים שהתפתחו מאותו מקור באופן שונה על כל אי בהתאם לתנאים השונים שהציב כל אי עזרה לו להגיע למסקנות שלו. אגב, חלק ניכר מבעלי החיים והצמחים על האיים הוא ייחודי וקיים רק שם. עוד תופעה מעניינת היא העדר פחד וביישנות מצד החיות: ניתן להתקרב עד אליהן ממש והן כלל לא חושבות לפחד! נהפוך הוא - חלקן אף מנסה לגרש את האנשים המתקרבים יותר מדי לטעמן ופולשים לטריטוריה שלהן.

האי הראשון בו בקרנו הוא אספניולה בו יש מגוון אדיר של חיות. אריות הים היו הראשונים שפגשנו. הם, למעשה, הפגינו נוכחות עוד כשהיינו על הספינה: הם שחו מסביבה וקפצו לתוך הסירה הקטנה שקשורה מאחור. משהתקרבו בסירה לחוף הם ליוו אותנו בשחיה ובתרגילי אקרובטיקה ימיים. אך רובם העדיפו לרבוץ על החוף בשמש החמה. זוהי חיה חמודה מאד ומצחיקה (תמונה בפרוספקט משמאל באמצע) אך הם שונים מאריות הים האגרסיביים והתוקפניים שראינו בחצי האי ולדס בארגנטינה. ניתן היה להתקרב עד אליהם ממש ואף לגעת בהן. יש להם קולות געיה מצחיקים, משהו בין געית עז לנעירת חמור והדרך בה הם נעים על האדמה מאד מגוחכת. אבל, בתוך המים - איזו מהירות, איזו אלגנטיות, אילו ביצועים! רוב החבר'ה שראינו היו צעירים והם דומים מאד בצורתם ובגודלם לכלבי ים. הזכרים הבוגרים הם מפלצתיים בגודלם ואליהם לא ניסינו להתקרב, כיוון שהם הרחיקו בתקיפות כל מי שהם ראו בו סיכון. הנקבות הבוגרות פחות תקיפות אך גם הן חשפו שיניים לעבר מי שלא מצא חן בעיניהן, ביחוד אם הן היו עסוקות בהנקה באותו רגע. אריות הים נמצאים כמעט בכל אי אך הם היוו אטרקציה שוב ושוב לאורך כל הדרך.

החיה השניה בה נתקלנו, ושוב - במסות אדירות - היו הסרטנים. גם הם הופיעו בהרבה מקומות. המדובר בסרטנים גדולים מאד (לא לובסטרים) בעלי גוף עגול ושמונה רגליים. המיוחד בהם זה הצבעים העזים בהם הם נצבעו - אדום, כתום, צהוב ותכלת - והדוגמאות המרהיבות המצוירות עליהם. אם כבר הזכרתי אותם נזכיר עוד בעל חיים שראינו באי: ציפור האוכלת סרטנים. אינני שזוכר מה שם הציפור מכיוון שהוא היה מאד ארוך, אבל ראינו אותה אוכלת בתאבון רב סרטן גדול ובמקומות רבים אחרים ראינו שרידי סרטנים שכנראה שימשו ארוחה לאחת מהציפורים הללו. בעל החיים הבא בתור הוא "הבובי כחול הרגליים" (The Blue Footed Booby - התמונה הגדולה מימין באמצע). זוהי ציפור יפהפיה בצבעי שחור לבן, צווארה מנוקד ורגלי הברז של כחולות-תכולות. הציפורים החמודות הללו עמדו בזוגות, זכר ונקבה, הזכר משמיע מידי פעם צפצוף כמו קומקום שרתחו בו המים והנקבה משמיעה קרקור עבה. התקרבו אליהם כדי חצי מטר והם לא התרגשו מנוכחותנו: הם היו עסוקים ברומנים שלהם. הבוביס הללו מפורסמים בריקוד החיזור שלהם: הזכר והנקבה מסתובבים לאט במעגלים תוך כדי הרמת רגל אחת רגל באיטיות רבה ובכובד ראש ומדי כמה זמן הזכר פורש את כנפיו באופן דרמטי, מרים את ראשו מעלה ומשמיע שריקה ארוכה. זהו ריקוד מצחיק ומגושם אבל זה כנראה מה שעובד על בנות הזוג. זה היה אחד הדברים הכי מרתקים שראינו באיים. בן המשפחה הבא שראינו באי היה "בובי המסכה" (The

Masked Booby - משמאל למטה). הציפור הגדולה הזאת, שגודלה כברווז, צבועה כולה בלבן ועוטה על פניה מסכה שחורה אדומה. לה אין ריקוד מיוחד אך היא יפה לא פחות מהבובי כחול הרגליים. ציפור נוספת היא שחף המצוי רק באיי הגלפגוס הנקרא Swallow-tailed Gull (מימין למטה). זהו השחף היחיד הדג את מזונו בלילה ועיניו הגדולות והיפות שמעוטרות בפס אדום מסביבן מעידות על יכולת הראיה שלו בחושך. אך הציפור המרשימה ביותר היא האלבטרוס הענק (The Waved Albatros - באמצע למטה). היא מרשימה בגודלה על הקרקע וגם בשעת מעופה. חלק מהשנה מצויים האלבטרוסים ביבשת והם חוזרים לאי אספניולה לחודשי אפריל-דצמבר. אנו היינו במקום בו הם נוחתים, הנקרא בצחוק "שדה התעופה". זהו מקום מסולע מאד וחלק מהציפורים מתרסק בזמן הנחיתה, נפצע ומת. לפיכך הם נעים במעגלים, מחכים שתהיה רוח נגדית, ואז נוחתים. בעל החיים המעניין האחרון הוא האיגואנה הימית (The Marine Iguana - באמצע למטה). לטאה מכוערת להפליא זו, נצר למשפחת הדינוזאורים, מופיעה בגרסאות שונות בכל האיים. היא אוכלת אצות אותן היא שולה מתוך המים (זו הלטאה היחידה המסוגלת לשחות ולצלול) ואחרי הארוחה היא רובצת יחד עם מאות חברותיה על אחד מסלעי הלבה בשמש כדי לחמם את דמה הקר. חזרנו מבסוטים לספינה, שם חתה לנו ארוחת צהריים מעולה ואחריה הפלגנו צפון מערבה לאי סנטה פה (Isla Santa Fe). הפעם הים היה שקט, כך שיכולנו לחטוף סייסטה טובה ואחרי ארוחת הערב ללכת לישון מוקדם עד הבוקר.

היום השני החל בביקור באי סנטה פה. גם שם היו עשרות אריות ים שאחר כך שחינו לציידם. האטרקציה במקום היא שיחי הקקטוס העצומים והמוזרים ואיגואנות היבשה (The Land Iguana - משמאל למטה). אלו הן איגואנות גדולות מאד, בצבעי חום בהיר-צהוב, הניזונות מצמחי יבשה כמו הקקטוסים. גם הן מגעילות למדי אבל מעניין מאד להסתכל בהן. היינו כנראה בני מזל, כיוון שד"ר ארבל סיפר במאמרו שהוא וחבריו חפשו אותן במשך 3 שעות על האי ואילו ביום שאנו הגענו הן היו מפוזרות מסביב כמו זבל וכמעט היה צורך להיזהר שלא לדרוך עליהן! כמו כן פגשנו את אחת מ-13 הגרסאות של פרושי דרווין - זו היא ציפור קטנה ואפורה, חסרת הדר ויופי מיוחד, אבל בעלת עניין מדעי רב כפי שכבר ציינתי. אחה"צ הפלגנו לאי הדרומי מבין שני איונים קטנים הקרויים Plazas (מצוינים במפה ככתם קטן בסמוך מאד לסנטה קרוס, מימין לר). בתחילת ההפלגה זרק ויליאם המדריך לים את שאריות ארוחת הצהריים. תוך שניות עטו עשרות דגים על השאריות שצפו על פני המים ותוך כמה שניות נוספות הגיע שקנאי חום גדול וצלל מטה ושלה אחד מהדגים! הדגמה נפלאה של שרשרת אוכל-נאכל. זה הסביר מדוע נוהגים השקנאים לעמוד על חרטומי ספינות ולחכות. מאוחר יותר, באמצע מנוחת הצהריים, קרא מישהו בהתלהבות - דולפינים! רצנו לחרטום ושם ראינו להקה של 4-5 דולפינים ענק מלווים אותנו. גופם כמעט לא זז אך הם נעו במהירות אדירה לצידה של הספינה. מדי פעם הם קפצו מעל למים (לעיתים אף לגובה של מטר וחצי ויותר) או עברו מצד לצד או התהפכו ושחו על גבם. מהירותם ויכולתם לבצע להטוטים במים ממש מדהימות. צפינו בהם בסקרנות ובהשתאות זמן רב: הם היו יפים מאד וראינו בברור את עיניהם הגדולות והחכמות, אפם החמוד והנקב שבעורפם. התחשק לי לקפוץ למים ולרכב על הגב של אחד מהם, אך הצלחתי לכבוש את יצרי. באי פלסה סור (כלומר פלסה דרום) ראינו עוד איגואנות יבשה ושחפים אך לא משהו חדש ומרתק. אח"כ המשכנו בהפלגה נגד כוון השעון מסביב לסנטה קרוס, נכנסו לתעלה שבינו לבין האי בלטרה שמצפון והמשכנו הלאה ל"מפרץ הצבים השחורים" (Caleta Tortuga Negra) שם ישנו.

בבוקר יצאנו לסיור בסירה הקטנה בנבכי המפרץ. הים שולח שם זרועות פנימה אל תוך היבשה המכוסה צמחיית עצים צפופה מאד הנשפכת אל המים. היתה תחושה של שייט בנהר בלב הג'ונגל ולא של שייט בשלוחת האוקיינוס. באזור זה ישנם צבי ים רבים, שצבעם הוא ירוק ולא שחור כפי שמעיד שם המקום (Pacific Green Turtle - תמונה מימין למטה). הם שטים להם באדישות ובאלגנטיות ומדי פעם מרימים ראש אל מעל פני המים כדי לנשום. כמו כן יש במקום המון מנטות - חתולי ים לפי גירסה אחת או עטלפי ים לפי גירסה אחרת. המנטה היא דג גדול ושטוח בצורת עפיפון ענק. הן שטות בלהקות גדולות המסודרות להפליא בצורת מנטה אחת ענקית, דהיינו בצורת מעוין, ובראש כל להקה מוביל המנהיג. הן שטות קרוב מאד לפני המים ומדי פעם מרימות את קצה הכנף הימנית או השמאלית שלהן ואז מרחוק זה נראה כמו הסנפיר המשולש של כריש. אנו ראינו זאת מרחוק ובהתחלה חשבנו שמדובר בלהקת כרישים (כיוון שנתקלנו שם בכרישים אחרים) אך מהר מאד במה מדובר. שטנו לעברן בשקט וחיכינו שהן תגענה אלינו. הן שטו לעברנו באיטיות ובחן רב ועברו ממש מתחת לסירה. המראה של השטיח הצף הזה היה אדיר. יכולנו לראות כל פרט בגופן המעניין. בדרכנו חזרה לסירה נתקלנו בסוג אחר של מנטות שצבען כהה יותר. אחה"צ הפלגנו מערבה לאי הקטן ראבידה (Rabida - בהטעמה על הרי"ש) שם קבלה את פנינו קבוצה ענקית של אריות ים שהשתרעה לאורך החוף הארוך והאדום. לאחר שהמצלמות דאגו להנציח מכל כיוון אפשרי את המראה היפה של החוף הצבעוני הזרוע בחיות הנפלאות הללו, המשכנו פנימה לאגם קטן בו היו פלמינגו. פלמינגו כבר ראינו בפיינה בצ'ילה ובלגונה קולורדה בבוליביה, אך שם צבעם היה ורוד. צבע הפלמינגו נצבע בהתאם לתזונתם המבוססת בעיקר על סרטנים. הפלמינגו כאן היו כתומים (תמונה משמאל למעלה). צווארם היה כתום

ממש ואילו שאר גופם נע בין כתום לורוד. אלו עופות מרשימים ביופיים, באצילותם ובהילוכם המגונדר והשחצני ופשוט תענוג להסתכל עליהם. פה גם יכולנו להתקרב אליהם עד מרחק של כעשרים מטר בעוד שבשאר המקומות הפלמינגו היו יותר ביישנים.

ביום הרביעי טילנו באי ברתולומה (Bartolome) ובמפרץ Sullivan שבחופו המזרחי של האי סנטיאגו (Isla Santiago). מברתולומה השקפנו על הנוף המרהיב של הים הכחול והצלול וחופי סנטיאגו ממול. מראה נפלא ומרגיע ושם הכריז ויליאם על עוד אחד מ"שעות המדיטציה" שלו (בכל מקום בו ניתן לשבת אל מול גלי הים הוא הכריז על הפסקה בה ישבנו דומם מול המים והוא קרא להפסקות האלו מדיטציה). אחה"צ עלינו על האי סנטיאגו שם משתרע על פני שטח עצום שדה לבה בן 80 שנה בלבד. בהתפרצות שאירעה, לפני 80 שנה, כיסתה הלבה שטחים נרחבים ובהתקררותה יצרה פסיפס מרתק: צמות קלועות, גלים, מניפות ועוד המון צורות יפהפיות. היה זה יותר יום גיאולוגי מאשר יום ביולוגי אך עדיין היו שתי נקודות ביולוגיות: פגשנו כ-8 פינגווינים המהווים חלק ניכר מאוכלוסיית הפינגווינים שם. פינגווינים אלה החיים על קו המשווה (!) הם הכי צפוניים בעולם (אין פינגווינים בחצי הכדור הצפוני) והם קטנים מאלה שראינו בחצי האי ולדס. הם מסוגלים לחיות שם בזכות זרם ההומבולדט הקר המגיע מזרם צ'ילה. חוץ מכך פגשנו באותו יום את נץ הגלפגוס שהיה עסוק בכרסום צב קטנטן. העוף הדורס ניקר בשריון הצב (שבוודאי רק בקע מהביצה) ולא השאיר בפנים דבר (הוא ניקר ביסודיות כפי שראינו לאחר שהוא זרק את השריון החלול).

באותו לילה, בסמוך לחצות, התחלנו בשייט הארוך לעבר האי חנובסה (Genovesa). היה זה שוב שייט קשה, בו טולטלה הספינה בצורה מאד חזקה אבל הצלחתי לנמנם ולא הרגשתי בחילות. המדבקה ששמת מאחורי האוזן לאחר הלילה הראשון עזרה באורח פלא ויותר לא חשתי דבר. כאילו נולדתי על המים. עלינו על האי ומיד הבנו מדוע כולם המליצו עליו בחום. היה זה אי של ציפורים: על כל שיח, על כל אבן ובכל פינה אפשרית היתה ציפור כלשהי ורוב הציפורים היו חדשות עבורנו. גם השמיים היו זרועים במאות ציפורים - האי נשלט על ידי ציפורים. הציפור המרכזית היא "הבובי אדום הרגליים" (The Red Footed Booby - תמונה משמאל לבובי כחול הרגליים) הקיים רק באי זה. בובי זה דומה לאחיו כחול הרגליים, רק שמקורו כחול, גופו חום וצבע רגליו - לפי שמו - אדום. ציפור חמודה, אך לא כמו קרוב המשפחה המרקד. כמו כן זכינו לראות בובי חום כחול רגליים, שלפי המדריך נדיר מאד לראותו על הקרקע והוא ראה כאלה רק באויר. ראינו כמה מהן ממש מקרוב. פגשנו עוד גרסת בובי - בובי אדום רגליים בצבעי שחור-לבן - אבל העיקרון כבר דומה. מסמר היום היתה הפריגטה (The Frigate Bird - משמאל למטה). זוהי ציפור ים אותה כבר ראינו הרבה משייטת לה בגבהים אך על הקרקע היא הרבה יותר מעניינת: הציפור שחורה וגדולה, יש לה מקור ארוך המעוקל בקצהו כלפי מטה. המקור הארוך משמש לה לשליית המזון מהמים מבלי שגופה ירטב - אם נוצותיה ירטבו היא עלולה לאבד את יכולת התעופה, ליפול למים ולטבוע. צפינו בהן טסות מעל למים ושולות בזריזות את ארוחתם על ידי הורדת ראש מהירה ונגיעה במים בקצה המקור בלבד. אך גם כאן - הדבר המרתק הוא אופן החיזור של הזכר אחרי הנקבה (ומסתבר שהגענו בעונה מצוינת: את הבוביס כחולי הרגליים ראינו גם בשלבי החיזור וגם בשלבי הקינון, את הפריגטות בשלבי החיזור, את האלבטרוס כשהוא בחופשה באיים, את איגואנות היבשה כשהן מחכות לתיירים בחוף וכו'). לזכר יש פיסת עור אדומה המידלדלת על חזהו כדבר חסר כל ערך וחן אך אם ברצונו להרשים את הנקבה הוא מנפח אותה לבלון גדול ומרשים שנראה מקדימה כמו לב. כך הוא מסוגל לשבת שעות עם הכדור הזה שוודאי חונק אותו. לפעמים הם יושבים כך עם כנפיים פרושות (ויש להם מוטת כנפיים גדולה מאד) ואז המראה מרשים שבעתיים. חוץ מכך ראינו במים מורנה - צלופח ירוק גדול ומרושע בעל שיניים חדות כתער שלפי הסיפורים יש מלחים או דייגים נטולי אצבעות שאבדו אותן בגלל יצור זה. מסתבר שבנגיעה אחת מסוגלת המורנה להסב הרבה נזקים. אחה"צ טיילנו בחלק אחר, גבוה יותר, של האי וראינו בעיקרון את אותן חיות. פגשנו גם ינשוף אחד ודב ים שהתחבא בין הסלעים. דובי הים הם, כשמים באנגלית, כלבי ים מכוסים פרווה (The Galapagos Fur Seal - באמצע למטה) ורואים אותם בעיקר בחוף המערבי של האי סנטיאגו - שזה היום בסיוור שבעת הימים אותו קיצצנו. כמו כן מהצוק למעלה הבחנו ב-3-4 כרישי-ראש-פטיש גדולים במים ובלהקה של מנטות שריחפה באצילות, במשטר ובסדר במים.

למחרת, לאחר שיט לילה ארוך ומיגע בים סוער, הגענו לאי סיימור (Seymour). באי קטן ונהדר זה קיננו המוני בוביס כחולי רגליים. ראינו שוב את ריקוד החיזור הנפלא, אך גם בוביס בשלבים הרבה יותר מתקדמים - נקבות הדוגרות על ביצים או נקבות המכסות בגופן גוזלים. האמת היא שהבוביס מאד מתקדמים מבחינה חברתית וגם הזכרים דגרו או ששמרו על הצאצאים. בכל הטלה מוטלות שלוש ביצים, פחות או יותר, ובדרך כלל שורד רק אחד. כל ביצה בוקעת במרווח זמן של 5 ימים מקודמתה, כך שבקינים בהם בקעו הביצים ראו מי הגוזל הבוגר ומי צעיר יותר: 5 ימים עושים הבדל עצום. הגוזלים מכוסים פרוות נוצות עבה והם עדיין מכוערים, אך כבר אימצו לעצמם תנועות בוכיות טיפוסיות (כמו פתיחת המקור והרעדת הגרון לקרור הגוף). הקן, הבנוי על הקרקע, מוקף במעגל לבן ואסור לגוזלים לחרוג מתחומו. גם

הפריגטות קיננו באי. היו אלה פריגטות מעט יותר גדולות, להן יש בלון סגול לחלוטין ולא בצורת לב כמו אלו שבאי חנובסה והן נקראות "פריגטות מרהיבות". אך ההבדלים באמת זניחים. חוץ מכך ועוד כמה נחשים קטנים אני חושב שזהו אח"כ שחינו קצת בחוף כלשהו ואז חזרנו הביתה לנמל היציאה. נפרדנו בחום רב מהצוות הנפלא והבטחנו שנהלל ונשבח את שמם בכל אשר נלך! הלכנו לבית המרקחת של בעל הספינה ושילמנו לו את יתרת הכסף והיום הסתיים בצורה הסטנדרטית למדי של אוכל ושינה.

למחרת רצינו לטייל קצת באי. יש במרחק 8 ק"מ מהישוב מנהרות לבה גדולות ששמענו שכדאי לברר בהן. מומו, אוסנת וטלי נסעו ראשונים. אח"כ ניסינו חיים ואני לתפוס טרמפ לשם. במשך קרוב לשעה עמדנו כמו טירונים וקיבלנו תשובות בנפנוף אצבע המוכר כל כך מהארץ ש"אתם נשאים פה". בסוף נשבר לי כי יש גבול לכל תעלול ולאחר שעצר טרמפ ובו הנהג החביב הסכים לקחת אותנו תמורת טיפ של 4000 סוקרה (\$5) מכל אחד, אמרתי לחיים שיבלה ויספר לי איך היה. הלכתי לקנות לעצמי חולצה עם תמונת הבובי הרוקד. כמובן שדקה לאחר שנשברתי עצר לחיים טרמפ חיים לשם. בקיצור, מדובר במנהרה גדולה באורך של כ-700 מטר שנוצרה לאחר התפרצות געשית, בתוך הלבה - מרשים אך לא עוצר נשימה, כך מסרו הדיווחים. הזמן המשיך להימרח עד שאחה"צ הגיעו מהטיסה שני זוגות ישראלים שמייד תחקרו אותי היכן מלון פלמינגו (המלון בו לנו בשני הלילות שלאחר השייט). מהר מאוד כבר היינו ישובים בחדרי והסברתי להם לאיזו ספינה ללכת, איזה מסלול לעשות, איך כותבים חוזה עם בעל הספינה ומכיוון שלא היתי עסוק במיוחד הצעתי להם שנלך ביחד לבעל הספינה אליו כבר הרגשתי קרוב כמו אל אח. מסתבר שארבעת החבר'ה המבוגרים הללו (שני זוגות נשואים בגילאי 27-32) הם כולם אנשי מחשבים. הגבוה שבהם, אלוף ישראל לשעבר בקפיצה לגובה - רונן הוד - מכיר את אחי דורי מ"נשיגול סמיקונדקטור"; השניה - גילי - עובדת בסייטקס ומכירה את אחי עופר וגם את דורון גיל (חברנו שעובד בשלוחה הבוסטונית של סייטקס); המבוגר בחבורה מכיר היטב את מומו (והיה מופתע מאוד לראותו נכנס לחדר שלנו במלון) ואילו הצעירה שבהם (והכי חמודה) לא הזכירה אומנם אף מחר משותף אך מכיוון שהיא רמ"ד משכורות הקבע בצבא (ורק בשל כך רצוי להכיר אותה...) יש לשער שאם היינו מפתחים את השיחה בכיוון זה במשך דקות ספורות היינו מוצאים הרבה מכרים משותפים מבין משרתי יחידת המחשב. בקיצור - עולם קטן. מה שמדהים היה שזוג זה - עופרה ורונן (הרמ"ד והקופץ לגובה) נחת בסנטייגו שבוע לפנינו ועשה אותו מסלול כמונו, פחות או יותר, אך מעולם לא נפגשנו. מה שכן - שמענו עליהם בכמה מקומות ושמותיהם היו זכורים לנו מכמה ספרי מטיילים. אחה"צ הלכנו חיים, ארנון ואני לחוף יפהפה הנקרא "מפרץ הצבים" המצוי במרחק הליכה של 40 דקות מהישוב. החוף בוהק בלבנו של החול הרך ומכיוון שהיה שפל חזק באותה שעה, נוצרה רצועת חוף חלקה להפליא, נקיה ולבנה מאד ורחבת ידיים. ממש יופי של דבר! רק חבל שהגענו מאוחר מדי לרחצה ונאלצנו להסתפק במדיטציה אל מול האוקיינוס. חוף זה של האי סנטה קרוס שונה מאד מהחופים המצוקיים והתלולים שליד נמה"ת או מהחוף מכוסה הצמחיה העבותה שב"מפרץ הצבים השחורים" שם ראינו את צבי הים.

היה זה יומנו האחרון עם מיכל ועם טלי. חיים ואני חזרנו למחרת לאקוודור ומשם לארה"ב ואילו הן המשיכו כעבור יומיים לבירת אקוודור, קיטו, שם הן תטיילנה בטרם החזרה לארה"ב. הלכנו למסעדה הכי פחות גרועה על האי וחגגנו שם את המאורע. למחרת בבוקר נפרדנו בחיבוקים ובנשיקות ממיכל ומטלי, ובסתם ברכות ונפנופי ידיים מרביעיית הישראלים שחיפשה עדיין פרטנרים לשייט שלהם ועלינו יחד עם מומו ואוסנת לאוטובוס לכיוון נמה"ת. פה התרגזנו מחדש כיוון שממש מרגיז לראות את המקומיים משלמים שלישי מחיר ואיך הכרטיסן מזהה בקלילות מי תייר ומי לא. מרגיז לא פחות זה קטע המעבר בין שני האיים, כיוון שרוחב התעלה הוא בקושי 150 מטר ובכסף שהם עושקים מהתיירים הנכנסים לאי הם היו יכולים לבנות עשרה גשרים מעל התעלה האומללה. אבל לא! חשבנו לפחות ש-\$40 אלו שמשלמים התיירים בכניסה מושקעים במחקר ובשיפור התשתית. כך גם כתב ד"ר ארבל במאמרו ב"מסע אחר" כנחמה על התשלום הנכבד. אך בשיחה שניהלו מיכל וטלי עם מדען קנדי העובד במרכז המחקר התגלתה האמת המרה: 6% בלבד מועברים לטובת האיים! כל היתר הולך לכיסי האנשים היושבים בצמרת הפוליטית של אקוודור. מה שמרגיז שבעתיים זה שאם הם היו טורחים להשקיע מעט מהרווחים העצומים הללו בתשתית, הדרך מנמה"ת היתה אורכת שעה קלה ולא שעתיים קשות ובנמה"ת היו נהנים התיירים השמנים והעשירים (ואלו היו הרוב) משרותי נמל מודרניים יותר וכך היו מגיעים אולי עוד תיירים. אך הם אינם חושבים מעבר לקצה האף שלהם - וחבל! חבל, כי המקום לכשעצמו נפלא, מיוחד, קסום, מרתק וניתן עוד להמשיך רשימת תארים זו.

הטיסה התאחרה בשעה אך הבנו שכך זה כל יום! הגענו באיחור לעיר החוף גוואיקיל - מרכזה הכלכלי של אקוודור - ונסענו מיד לעיר. היה חם ולח מאד. אמרנו לנהג המונית להוריד אותנו במלון עליו המליצו שני בריטים מבוגרים ומהוגנים שנסעו אתנו באחת מהרכבות בפרו. אבל שם היה מלא כך שנאלצנו להגרר למלון אחר, זול יותר ועלוב למראה. אבל ללילה אחד לא היה טעם לחפש מקום נקי ומכובד יותר. יצאנו מיד לסיבוב בעיר שהיא אמריקאית בחזותה. אפילו

המוניות צהובות וגדולות כמו בניו יורק. כדי לרכך את החזרה לארה"ב אכלנו בורגר-רינג פנטסטי. העיר השוכנת על גדת נהר רחב מאד אינה מרתקת וגם כמה שעות היה קשה "למרוח" בה. אחר כך חזרנו למלון להתרחץ בזרזיף המים שנקרא מקלחת ופגשנו את שמוליק - ישראלי שהחל לטיל חודש לפני כן בפרו ולמחרת נסע לגלפגוס. את יתרת הערב בילינו בשוטטות אתו ברחבי העיר המתה וגם אותו תדרכנו בפרוטרוט לקראת הגלפגוס. גם הסברנו לו שהמטוס שיביא אותו לאיים יחזיר לאקוודור את מיכל, טלי וארנון (אותו הוא מכיר) ושימסור להם ד"ש חם. אך למחרת זה התגלה כמיותר, כפי שתיכף אספר. מאוחר בלילה התקשרנו ליעל שבפילדלפיה כדי להכין אותה לקראת הגיענו למחרת לארה"ב. חיכינו במיוחד לשעת חצות בארה"ב כדי להיות בטוחים שיעל חזרה מבילווייה, אבל בסוף הערנו אותה מהשינה! בישרנו לה שאנו נוחתים בניו יורק בלילה וננסה להגיע מיד לפילדלפיה עוד באותו לילה. היא כמובן אמרה לנו שאנו וולקאם.

למחרת, לאחר ארוחת בוקר מצוינת וזולה להפליא במקום ליד המלון ששמוליק המליץ עליו, יצאנו שוב לשוטט בעיר, הפעם למטרות צילום יומנו האחרון בדרום אמריקה. גוואיקיל לא סיפרה רקע מהמם אך היא היתה בהחלט מספיקה. אחר כך נסענו לנמלה"ת הקרוב מאד לעיר. בעוד אני נאבק במוצי'לת הענק שלי שנתקעה בתא המטען הקטן של המונית, אני שומע קולות שמחה מוכרים ורואה את טל המפורסמת ואיציק המפורסם לא פחות מקפצים על חיים. גם אני, ברגע שהצלחתי להוציא את העונש הכבד שלי מתא המטען, זכיתי להמחץ. הם הגיעו באותו בוקר בטיסה מקיטו (ביחד עם עוד שני מכרים ותיקים) וחיו לטיסה לגלפגוס שכמובן גם היום התאחרה. לכן גם שמוליק, ממנו נפרדנו אמש, היה שם. בקיצור - שמחה והילולה. הם שמחו כמובן לשמוע שגם את מיכל וטלי הם יפגשו באיים כעבור שעתיים. עד הרגע האחרון אנו זוכים להיות מוקפים בישראלים! הפרידה הפעם היתה סופית בהחלט, עד לארץ. טל תחזור שבועיים אחרינו, אבל איציק ישהה עוד זמן רב בחו"ל. נפטרנו משארית הכסף המקומי, ובהגירה דאגו להקל על כיסנו (מס נמל \$25), רק שלפחות הפעם גם המקומיים שילמו אותו הסכום. חיכינו לטיסה ובהגיע הרגע המיוחל יצאנו החוצה והתחלנו ללכת לעבר המטוס. אך כאן נעצרנו והתבקשנו לסור הצידה היכן שעמדו יתר הנוסעים והיה עלינו לשים את תיקי היד על הרצפה בשורה ארוכה. אף אחד לא הבין מה קורה. כעבור כעשר דקות, משהצטברה שם שורת תיקים ארוכה, ביקש מאתנו השוטר שפיקד על המבצע להתרחק ואז הגיח מהצד שוטר אחר שהוביל כלב מפחיד. הכלב עבר ורחרח בחשדנות כל תיק בחיפוש אחר סמים. כזה דבר אף פעם לא ראיתי. זה גם היה מאד מטופש כיוון שיכולנו להעביר סמים לגודו של נרקומנים על הגוף או במוצי'לות שעברו לבטן המטוס. משועשעים מהעסק עלינו למטוס המפואר - DC-10, המטוס הכי מתרסק שיש. טפו טפו, עד כה טרם התרסקנו ואנו עומדים לנחות בפנמה בעוד רבע שעה. אח"כ נמשיך ישירות לנוו יורק שם ננחת ב-21:15, אם לא יהיו עיכובים מיותרים.

כמה שעות מאוחר יותר: פנמה מאד הרשימה אותנו. מהמטוס נשקפה פנמה-סיטי על גורדי השחקים שבה ומראה חצי האי עליו היא בנויה מזכיר כמה תמונות של מנהטן. ירדנו לטרמינל לרבע שעה והיה זה אחד מנמלי התעופה המרשימים ביותר שהייתי בהם. אמריקה! מגוון מוצרים שלא הורגלנו אליו בנמלי דרום היבשת - ממכשירי חשמל ועד אוסף ממתקים אמריקאיים אופייניים (עוגיות חמאת בוטנים וכו'). שם פגשנו את סמדר - עוד מוצ'לרית שמסיימת את טיולה. אם חששנו שנהיה רק שני ישראלים לבד, גילינו שזהו חשש נאיבי. ברגע זה, לאחר סרט קולנוע מעולה ומצחיק מאד וארוחה טובה, אנו מחליפים סיפורי זוועות. סיפרתי לסמדר את סיפור נסיעת 31 השעות בחזרה מהטואיצי' והיא ממש נחנקה מצחוק ונשבעה שהיא היתה מכסחת את הצ'ולה המפלצתית. היא סיפרה לנו סיפורים מזעזעים שהיא עברה ומסתבר שכל אחד סוחב אתו בחזרה סיפורים ממש מרתקים. אנו מתחילים לנחות בצורה חזקה מאד והאזניים מתפוצצות. סיום כואב לטיסה ממש נוחה ומוצלחת. אני כבר אסיים את המכתב איפה שנמצא מקום לישון...

זהו! כבר מחר בבוקר. אני בדירה של משפחת לביא בברונקס בניו יורק. הם ידידים של הוריו של חיים והיוו את ההצלה עבורנו. נחתנו מוקדם מהצפוי, אך פקידי ההגירה היו כה יסודיים ונוצר תור כה ארוך של זרים הרוצים להכנס שיצאנו החוצה די מאוחר. היה מאוחר מדי להגיע לפילדלפיה עוד באותו ערב ליעל שציפתה לנו, כיוון שהרכבת האחרונה ממנהטן יצאה ב-23:30 והשעה כבר היתה 22:30. בסוף נסענו במונית מפוארת ויקרה להפליא לברונקס (\$38!) והגענו בחצות וחצי לדירה של המשפחה החביבה. הם גרים בבנין מפואר שחלק ניכר מדייריו ישראלים והאווירה היתה ישראלית לחלוטין: עיתונים מיישראל, קפה נמס עלית, 9% חומס - איזה יופי! המקלחת בה התקלחנו היתה ניגוד מוחלט למקלחת של ליל אמש באקוודור ולהרבה מקלחות אחרות שעשינו בחצי השנה האחרונה. זה היה ממש כיף ואני משוכנע שנתרגל במהירות לסטנדרטים החדשים והמשופרים לאחר חצי שנה של "תנאי שדה". בכלל - להיות בניו יורק לאחר חורים מארץ החורים כמו ריו גז'גוס (?) או קולצ'קה (??) זו חוויה אדירה - ויקרה להחריד. יש כבר תחושה של סוף מתוק באויר - רק עוד שבועיים וחצי.

זהו לפיכך סיפור המסע האחרון הסוגר סדרה של תריסר סיפורים (מתוכם אחד לא מוצאים עד היום). על ארה"ב נספר כבר בע"פ בארץ. להתראות אז.